

CUMHURBAŞKANI
YARDIMCISI SAYIN

FUAT OKTAY:

**Artık
Masadan
İstedğini
Almadan
Kalkmayan
Bir Türkiye
Var**

Bir Temmuz'a daha girdik. Temmuz'un bir süredir bize hatırlattığı ise tam altı yıl önce meydana gelen o meşum darbe girişimi. O darbe girişimi ile Türkiye'de hiçbir şey artık eskisi gibi olmadı. Halkın onayıyla geçilen bir Cumhurbaşkanlığı Hükümet Sistemi ve bu sistemin Türkiye'ye getirdiği siyasi ve teknolojik atılımlar, beraberinde de hemen her masada yer alabilme kabiliyeti ve gayreti. Bu ayki konuğumuz Cumhurbaşkanı Yardımcısı Fuat Oktay. Sayın Oktay ile 15 Temmuz sürecinin yansımalarını, Türkiye'nin çıkardığı dersleri, başta dijitalleşme ve siber güvenlik olmak üzere kat ettiği mesafeleri, uluslararası sistemdeki dönüşümü, gündemde olan Kıbrıs ve Doğu Akdeniz temelinde dış politika konularını konuştuk.

15 Temmuz hain darbe girişiminin üzerinden altı yıl geçti. Bu hain girişimden Türkiye'de devlet kurumlarının çıkardığı dersler nelerdir? Geçen süreyi dikkate alarak devletin FETÖ ile mücadelesini nasıl değerlendireyorsunuz?

15 Temmuz'u, o geceyi ve sonraki tüm süreci ilk andan itibaren iliklerine kadar yaşamış, o amansız mücadelenin her aşamasında yer almış bir kardeşinizim. Hain darbe girişimi, siyasi tarihimizde, demokrasiye ve millet iradesine vurulmaya çalışılan prangaların ihanet dolu son halkasıydı; öyle de kalacak... Sadece o gece değil, siyasi hayatının her döneminde her türlü vesayetın karşısında sarsılmaz bir kale gibi duran Sayın Cumhurbaşkanımız "Biz bu dünyada milletin gücünün üzerinde bir güç görmedik, tanımadık, tanımıyoruz!" demişti. Sayın Cumhurbaşkanımız liderliğinde, başta hain FETÖ olmak üzere tüm terör örgütleriyle havada, karada, denizde; yurt içinde, yurt dışında kararlılıkla mücadele ediyoruz ve etmeye de devam edeceğiz.

Bu kararlı mücadele neticesinde, devlet kurumları açısından ortaya çıkan en önemli sonuç şu oldu ki; şu ya da bu şekilde devletin içinde alternatif bir yapılanmaya gidenler, bunun bedelini ağır şekilde ödemiştir. Bu süreçten elde ettiğimiz en büyük kazanım ve aldığımız ders, "sadağatin sadece devlete olması gerekliliğidir". Bu açık ve nettir. Buna aykırı hareket eden bir kamu görevlisi düşünülemez.

Devlet, hiç şüphesiz, FETÖ ile hukuka uygun olarak ve son derece titiz bir şekilde mücadele gerçekleştirmiştir. İntikam almak gibi duygularla hareket edilmemiş, hukukun gereği ne ise onu yapmaya azami özen gösterilmiştir. Yargı organlarımız da bağımsızlık ve tarafsızlık ilkeleri doğrultusunda gerekli yargılamaları yapmıştır ve yapmaktadır. Bu süreçte OHAL araçları dengeli ve makul şekilde kullanılmış, ihtiyaç sona erdiğinde OHAL gecikmeksizin kaldırılmıştır.

Özetle, süreç örnek bir şekilde yönetilmiştir.

DIŞ GÜÇLER FETÖ MÂŞASINI ELİNDEN BIRAKMAK ZORUNDA KALDI

Bazı kesimler 15 Temmuz'da milletimizin ve devletimizin gösterdiği şanlı direnişini unutma, unutturma veya önemsizleştirme eğiliminde. Bu durumun nedenini neye bağlıyorsunuz?

Bunu her şeyden önce, bu şer odağının sadece bu yapıdan ibaret olmamasına, iç ve dış şeriklerinin hala benzer hain amaçlarla hareket etmeye çalışmalarına bağlıyorum. Bunu görüyorum... FETÖ maşasını 15 Temmuz ruhunun güçlü direnişini nedeniyle elinden bırakmak zorunda kalmış iç ve dış odaklar yine de Türk devletine benzer amaçlarla saldırılarını dört bir yandan sürdürmektedir. 15 Temmuz'daki milli direnişimizden korkan odaklar, tam da onlardan beklenecek bir şekilde onu -sorunuzda nitelen-

dirdiğiniz gibi- önemsizleştirme ve değersizleştirmeye çalışıyorlar. Bu şekilde, gelecekte kalkışabilecekleri farklı tezgahlarda aynı milli ruhun karşılarında durmasını önlemeye çalışmaktadır. Ancak çok yanılıyorlar. Bu süreçten devlet de millet de son derece güçlü ve çok daha bilinçli şekilde çıkmıştır. 15 Temmuz milli ruhu güçlenerek devam edecek, benzer hiyanetlerin başını kaldırması durumunda da aynı tepkiyi şüphesiz ki aynı güç ve kararlılıkla ortaya koyacaktır. Vatandaşlarımız huzur ve güven içinde olsunlar. Cumhurbaşkanımız liderliğindeki devletimiz güçlüdür, hükümetimiz ile tüm kurum ve kuruluşlarımız bu yapılarla mücadelede mevzi kaybetmeden mücadele etmeye kararlıdır.

ESNEKLİK, CUMHURBAŞKANLIĞI HÜKÜMET SİSTEMİNİN EN GÜÇLÜ TARAFI

2023 seçimlerine giderken, muhalefet eski sisteme yani parlamenter sisteme dönme vaadinde bulunuyor. Bu bağlamda iki sorum olacak. Öncelikle 2023 seçimlerinde Cumhurbaşkanlığı hükümet sisteminin ilk dört yılını tamamlamış olacağız. Bu beş yıllık süreçte yeni sistem ne kadar kurumsallaştı? Ülkenin sorunlarına eski sistemden daha iyi çözümler ürettiğini düşünüyor musunuz?

Cumhurbaşkanlığı Hükümet Sistemi, kurumsallaşmasını ilk andan itibaren güçlü şekilde tamamlamış bir sistem. Yasama,

FETÖ kararlı mücadeleden sürecinden elde ettiğimiz en büyük kazanım ve aldığımız ders, "sadağatin sadece ve sadece devlete olması gerekliliğidir". Bu açık ve nettir. Buna aykırı hareket eden bir kamu görevlisi düşünülemez.

yürütme ve yargı erkleri arasında kuvvetler ayrılığı prensibinin en etkin şekilde uygulandığı bu sistem ile beraber denge-denetim mekanizmaları da etkili bir şekilde işletilmektedir.

Geçtiğimiz 4 yılda elbette günün ihtiyaçlarına göre -örneğin bakanlıkların teşkilat yapılarında- bazı değişikliklere gidildi. Yine ihtiyaç hasıl olursa yeni değişiklikler de yapmak mümkün. Bu dinamik sistemin sunduğu esneklik belki de sistemin en güçlü taraflarından biri. Her sistem değişikliğinde olduğu gibi bir geçiş süreci yaşandı. Sistemler kendilerini geliştirerek olgunlaşır; bu sistem de aynı şekilde, eksikliklerini tamamlayarak, kendini geliştirerek olgunlaşacaktır. Artık Cumhurbaşkanlığı Hükümet Sistemi'nin avantajlarını hemen her gün yaşıyoruz.

Sayın Cumhurbaşkanımızın, Cumhurbaşkanlığı Hükümet Sistemi'ne geçiş sürecinde ısrarla altını çizdiği husus bu sistemin ülkemizdeki istikrar ve güven ortamına yapacağı güçlü katkıydı. Bugün geldiğimiz noktada, son 4 yılda Cumhurbaşkanlığı Hükümet Sistemi ile tesis edilen güven ve istikrar ortamı sayesinde hem yurt içinde hem de uluslararası arenada çok çok daha güçlü bir Türkiye var. Tabii bunun bir diğer sebebi de sistemin sağladığı hızlı karar alma avantajıdır. Karar alma ve uygulama süreçleri arasındaki gereksiz zaman kaybının ortadan kaldırılması da alınan kararların etkinliğini büyük ölçüde arttırmıştır. Bugün hem kendi ali menfaatlerini hem de bölgesinin çıkarlarını yüksek sesle savunan ve istediğini almadan masadan kalkmayan bir Türkiye var. Cumhurbaşkanımızın güçlü liderliği ve Cumhurbaşkanlığı Hükümet Sistemi'nin sağladığı "yaşanan gelişmelere anında karşılık verebilme" imkanı ile ülkemizin çıkarlarını en üst düzeyde kararlılıkla savunuyoruz. Karadeniz'de ve Akdeniz'de sıcak gelişmelerin yaşandığı bu dönemde, sistemin avantajlarını daha da güçlü hissediyoruz.

Bugün bir masa etrafında toplanan muhaliflerin eski sisteme dönmeye heveslenmelerini gayet iyi anlıyoruz. O çok özledikleri sistem, sürekli sorun, istikrarsızlık üreten, darbeler ortamı oluşturan bir sistemdi. Kısacık ömürlü koalisyon hükümetleriyle ülkeyi yönetilemez hale getiren ve bu istikrarsızlık yüzünden ülkemizi ne iç politikada ne de dış

politikada hedeflerine ulaştırılmayan bir sistemdi. Cumhurbaşkanlığı Hükümet Sistemi ise ülkenin sorunlarını doğru tespit eden ve anında çözüm üretebilen bir sistem. Türkiye bugün, eskiye özlem duyan değil, yerli ve milli sanayiden uzay araştırmalarına, yeni nesil teknoloji üretimlerinden enerji bağımsızlığına kadar ufku- nu genişleten, hedeflerini büyüterek ilerleyen güçlü bir ülkedir.

MUHALEFET DEDIĞİMİZ ERDOĞAN KARŞITLIĞI ÜZERİNE KURULAN YAMALI BİR BOHÇA

Peki sizce Türkiye'de parlamenter sisteme tekrar dönüş mümkün olur mu?

Böyle bir şeyi neden isteyelim ki? Ben açıkçası, ülkenin böyle bir gündemi olduğunu ya da olacağını düşünmüyorum. Zaten parlamenter sistemden tek bahseden de herhangi bir çözüm ya da yönetim planı olmayan muhalefet partileri. Yoksa vatandaş parlamenter sistemin neyini özlesin?

- Ortalama ömrü 1,5 sene olan cılız hükümetlerini mi?
- Aylarca hükümet kurulamamasını mı?
- Güneş Motel vakalarını mı?
- Her on senede bir yaşanan darbeleri mi?
- Ekonomik ve siyasi krizden başka çıktısı olmayan koalisyonları mı?
- 45 bakandan oluşan bakanlar kurullarını mı?
- Koalisyon ortaklarına bakanlık verebilmek için uydurulan devlet bakanlıklarını mı?
- Bitmek bilmeyen yolsuzlukları mı?
- Çift başlılıktan kaynaklanan kısır tartışmalar ve krizlere dönüşen anlamsız kavgaları mı?
- Uzayıp giden karmaşık karar alma süreçlerini mi?

Tüm bu acı tecrübeler, vatandaşımızın belleğinden silinmiş değildir. Milletimiz herhangi bir şekilde

Son 4 yılda Cumhurbaşkanlığı Hükümet Sistemi ile hem yurt içinde hem de uluslararası arenada çok çok daha güçlü bir Türkiye var. Tabii bunun bir diğer sebebi de sistemin sağladığı hızlı karar alma avantajıdır. Karar alma ve uygulama süreçleri arasındaki gereksiz zaman kaybının ortadan kaldırılması da alınan kararların etkinliğini büyük ölçüde arttırmıştır.

hükümet krizlerine sebep olmayan, sadece ve sadece milletimizin yarar ve menfaatini gözeterek kararların hızlı ve etkin bir şekilde alındığı Cumhurbaşkanlığı Hükümet Sistemi'nin yanındadır. Vatandaşın parlamenter sistem ile ilgili bir gündemi, muhalefetinse herhangi bir projesi ya da programı bulunmamaktadır. O "muhalefet" dediğimiz de Recep Tayyip Erdoğan karşıtlığı üzerine kurulmuş zoraki bir birliktelik; yamalı bir bohça! Bu kifayetsizlikleriyle de mecburen, köklerini buldukları eski Türkiye'nin modası geçmiş, köhnemiş sistemlerini çare diye milletimize dayatmanın gayreti içindeler. Ve en ufak bir şüphem dahi yok; milletimiz bu kerameti kendinden menkul muhalefete aymazlığının bedelini sandıkta ödeyecektir!

Ebediyen muhalefete mahkum olan ve kişisel menfaatleri uğruna Türkiye'yi yeniden karanlık ve istikrarsız koalisyon yıllarına döndürmek isteyenler bilmelidir ki o vesayet dönemi, milletimizin kararı ile çoktan sona ermiştir ve bir daha da asla dönmeyecektir.

YAPTIKLARIMIZ, "DİJİTAL TÜRKİYE"İN KİLOMETRE TAŞLARIDIR

Siz Türkiye'nin dijital devrimine imza atanların başında geliyorsunuz. Teknoloji yeni dönemin en önemli güç unsuru. Türkiye bu konuda model transfer edebilir mi?

2000'lerin başında ivmelenen e-devlet ve bilgi toplumu çalışmalarını günümüzde bir başarı hikayesine dönüştürmüştür.

E-devlet süreci çerçevesinde yürütülen bürokrasinin azaltılmasına yönelik çalışmalarımızla "obez" devlet yapısı ortadan kaldırılmıştır. Bu süreçte kamunun sunduğu yaklaşık 27 bin kamu hizmeti sadeleştirilerek 8 bin civarına indirgenmiştir. Devlet, sunduğu 11-12 bin kamu hizmetine karşılık vatandaştan yaklaşık 42 bin belge talep ediyordu. Bugüne geldiğimizde, vatandaşımızdan talep edilen belge sayısı 600'lere kadar indirilmiştir. Bir diğer ifadeyle, belge değil beyan esasına dayanan bir yapıya dönüştürülmüştür.

Bu yapıda devlet ilke olarak vatandaşına güvenir, e-devlet aracılığı ile vatandaşın beyanına itibar eder. Bu dönüşüm yeni hükümet sistemi ile kurulmuş olan Dijital Dönüşüm Ofisi'nin çalışmaları ile kurumsal bir çerçevede sürdürülmektedir. Henüz bu dönüşüm sürecine tam uyum sağlayamayan kamu çalışanlarını da bir an önce kendilerini geliştirmeye davet etmekteyiz.

Hiç şüphesiz, küresel düzenin kuralları teknolojik imkanlar nispetinde yeniden yazılıyor. Yeni nesil dijital teknolojilerin getirdiği fırsatların da risklerin de farkındayız. Örneğin, ülkemiz için kritik teknoloji alanlarından biri olarak belirlenen yapay zeka, yeni bir teknoloji-ekonomik atılım ortaya koyan 2023 vizyonumuzun en önemli taşıyıcılarından. Yakın zamanda hayata geçirdiğimiz Ulusal Yapay Zeka Stratejisi, insan odaklı bir yaklaşım ile uluslararası arenada karşılığını bulmuştur.

Cumhurbaşkanlığı Hükümet Sistemi ise ülkenin sorunlarını doğru tespit eden ve anında çözüm üretebilen bir sistem. Türkiye bugün, eskiye özlem duyan değil, yerli ve milli sanayiden uzay araştırmalarına, yeni nesil teknoloji üretimlerinden enerji bağımsızlığına kadar ufkunu genişleten, hedeflerini büyüterek ilerleyen güçlü bir ülkedir.

Ülkemizin çıkarlarını en etkin biçimde koruyabilmek için kamu yönetimimiz yeniden organize oluyor. Aslında, bütün bu süreç ve hayata geçirdiğimiz uygulamalar, egemenliğini siber dünyada da muhafaza eden, yeni nesil teknolojileri sosyoekonomik hayatta en etkin şekilde kullanan bir "Dijital Türkiye" olma yolunda aşılacak kilometre taşlarıdır. Türkiye.gov.tr hem vatandaşlarımız hem de tüzel kişiler için devlet dairesine gitmeden yılda 3 milyar işlemin yapıldığı bir platform haline gelmiştir. Bununla birlikte, otonom sistemler, siber güvenlik, 5G, uydu haberleşme ve biyoteknoloji gibi kritik alanlarda yerli ve milli projeler hayata geçirilmiştir.

Türkiye, giderek hem dijital hizmet hem de orta ve yüksek teknolojili sanayi ürünlerinde kaliteli işlerin adresi haline geliyor. Doğal olarak, teknoloji alanındaki uluslararası kuruluşların çalışmalarına her zamankinden daha aktif katkı sağlıyoruz. Birçok sektörde, dijital teknoloji ve ürün geliştirme odaklı bölgesel ve ikili iş birliklerini hayata geçirdik. Türkiye çıkışlı teknoloji girişimlerimiz, küresel pazara çok daha kolay açılıyor. Bu kapsamda, sadece model transfer etmekle kalmayıp yetişmiş insan gücü, sınır aşan veri akışları ve küresel tedarik sorunlarının çözümünde bir çekim merkezi olacak adımlar atıyoruz.

ULUSAL SİBER GÜVENLİĞİN GÜÇLENDİRİLMESİ ÖNEMLİ BİR ÖNCELİĞİMİZ

Ayrıca veri güvenliği ve siber saldırılar meselesi dünyanın en öne çıkan gündemlerinden, ülkemizin bu alandaki altyapısı ne durumda? Bazen verilerin sızdığı ya da verilere ulaşıldığı ile ilgili iddiaları da dikkate alarak bu soruyu sormak istedim.

Dijitalleşme bir yandan hayat kalitesini artırırken diğer yandan da siber tehditlerin çeşitlenmesine yol açıyor. Son yıllarda artan siber tehditler karşısında, ülkelerin dijital altyapılarının korunması ile

ilgili yeni tedbirler aldığına, politika ve stratejilerini yeni ve bütüncül bir bakış açısıyla yeniden değerlendirdiğine şahit oluyoruz. Hızla artan siber tehditlere karşı vatandaşlarımızın, kurumlarımızın ve dijital altyapılarımızın korunmasına her zamankinden daha fazla ihtiyaç duyuyoruz.

Şüphesiz siber dünyada yüzde yüz güvenlikten bahsetmek mümkün değil. Ancak, siber güvenlikte yeterli olgunluğa erişmenin en önemli bileşenleri olan insan, teknoloji, organizasyon yapısı, yasal düzenleme, ulusal ve uluslararası iş birliği alanlarının her birinde atılacak doğru ve bilinçli adımlarla yıkıcı etkilerden uzak durmak mümkündür. Tüm bu bileşenleri, birbirine sıkı sıkıya bağlı bir zincir olarak düşünenecek olursak; insan bu zincirin müstakil bir halkası olmanın yanında diğer bileşenlerin de üreticisi, yöneticisi veya kullanıcısı olarak zincirin ana unsuru konumundadır. Dolayısıyla en kritik varlığımız İNSAN'dır, en fazla yatırım yapılması ve güçlendirilmesi gereken unsur da İNSAN'dır.

Kişisel, kurumsal veya ulusal çaptaki veri güvenliği ihlallerinin tamamına yakını farkındalık eksikliği kaynaklı insan hatalarından dolayı meydana gelmektedir. Bu nedenle siber saldırılara karşı toplumsal bağışıklığın oluşması için siber güvenlik okuryazarlığının artırılması, 7'den 77'ye herkese siber güvenlik farkındalığının kazandırılmasını elzem görüyoruz.

Cumhurbaşkanlığı Hükümet Sistemi'ne geçişle birlikte siber güvenlik alanında gerçekleştirdiğimiz faaliyetler, ulusal siber güvenliğin güçlendirilmesine ivme kazandırmış durumda.

Siber güvenlik kümelenmesinde; farklı kriterleri bünyesinde oluşturarak güçlü bir siber güvenlik altyapısı oluşturuldu. Siber güvenlik alanında da son dönemlerdeki birçok gelişme ile birlikte, bir yükselme eğrisi içindeyiz. Uluslararası Telekomünikasyon Birliği (ITU) Global Siber Güvenlik Endeksi'nin (GCI) 29 Haziran 2021'de yayımlanan son raporuna göre; Türkiye 194 ülke içinde 11, Avrupa'da ise 6. sıraya yükselmiştir.

Ancak bulunduğumuz noktayı asla yeterli görmüyor, Türkiye'nin siber güvenlik seviyesini daha da yükseltmeyi hedefliyoruz. Bu alanda güçlü ve caydırıcı olmanın doğru politika ve stratejiler belirlemekle, yeni nesil milli teknolojiler geliştirmekle, her kademedeki siber güvenlik uzmanı sayısını artırmakla ve yeni analiz yöntemleriyle zafiyet alanlarını erken tespit etmekle mümkün olduğunu değerlendiriyoruz.

Bugün dijitalleşmenin geldiği noktada siber güvenliğin yalnızca savunma bakış açısıyla değil, caydırıcı bir siber güç olma vizyonu doğrultusunda daha geniş bir perspektifle ele alınması gerektiğini düşünüyoruz. Önümüzdeki süreçte ulusal siber güvenlik yönetişiminin, savunmanın yanında, ofansif güvenlik, kapasite geliştirme, denetim ve siber suçlarla mücadele başlıklarında kamu, akademi, özel sektör ve hatta bireyleri de kapsayacak yeni bir yapıya kavuşturulması en önemli önceliğimiz olacaktır.

İLK HEDEFİMİZ, UKRAYNA'DAKİ SAVAŞIN SONLANDIRILMASI

Biraz da küresel gelişmeler ve dış politikayla ilgili soru yöneltmek isterim. Rusya-Ukrayna Savaşı sonrasında Türkiye için oluşan fırsat ve riskler nelerdir? Türkiye kendini yeniden nasıl konumlandırabilir?

Ülkemiz Ukrayna'da yaşananları bir insanlık dramı olarak görmektedir. Bu çerçevede, samimi konuşmak gerekirse, savaşın sonuçlarına ilişkin olarak "fırsat" tabirinin kullanılmasını doğru bulmuyoruz. Milyonlarca insanı evinden eden, on binlerce insanın canına mal olan bu savaşın sonlandırılması, adil ve kalıcı bir çözümün bulunması şüphesiz öncelikli hedefimizdir.

Uluslararası hukukun ağır bir ihlalini teşkil eden Rusya'nın haksız ve hukuksuz saldırısı bölgemiz için ciddi bir güvenlik riski teşkil etmektedir. Ukrayna'daki savaş ayrıca küresel gıda, finans ve enerji pazarları ile tedarik zinciri bakımından da yeni sınamalar doğurmuştur. Savaşın uzaması bu çok yönlü olumsuz etkilerin katlanarak artması ve derinleşmesi anlamına gelecektir.

Türkiye bu bağlamda, bir yandan Ukrayna'ya siyasi ve insani destek verirken bir yandan da sorunun çözümü için ilk günden bu yana taraflara diyalog ve diplomasi çağrısı yapmakta, diğer bir taraftan da müzakere sürecine katkıda bulunmak amacıyla kolaylaştırıcılık dahil her türlü rolü üstlenmeye hazır olduğunu beyan etmektedir. Mart'ta Antalya'da üçlü Dışişleri Bakanları toplantısının düzenlenmesi ve akabinde İstanbul'da barış görüşmelerine ev sahipliği yapmamız işte bu yaklaşımımızın somut sonuçlarıdır.

Geldiğimiz noktada, müzakere sürecinin yeniden canlandırılması ve çözümün sahada değil masada aranması gerektiğini düşünüyoruz. Bu çerçevede, tarafların diplomatik olarak bir araya gelmesi için elimizden gelen katkıyı vermeye hazırız.

“Muhalefet” dediğimiz Recep Tayyip Erdoğan karşıtlığı üzerine kurulmuş zoraki bir birliktelik; yamalı bir bohça! Bu kifayetsizlikleriyle de mecburen, köklerini buldukları eski Türkiye'nin modası geçmiş, köhnemiş sistemlerini çare diye milletimize dayatmanın gayreti içindeler.

Öte yandan, küresel bir gıda krizinin önlenmesi bakımından önem taşıyan Ukrayna tahılının ihracatı konusunu da BM ile eşgüdüm içerisinde yakından takip ediyoruz. BM'nin önerdiği planın detaylarının ele alınabilmesi için Türkiye, BM, Ukrayna ve Rusya'nın İstanbul'da bir araya gelmesi fikrini destekliyoruz.

Türkiye, farklı coğrafyalardaki arabuluculuk tecrübesi ve barışa olan samimi inancı çerçevesinde, hiç kuşku yok ki Ukrayna'da da adil ve kalıcı barışın tesisi için gayretlerini sürdürecektir.

ORTADOĞU'DA NORMALLEŞME SÜRECİMİZ OLUMLU İSTİKAMETTE

Bölgesel normalleşme adımları kapsamında Türkiye yeni bir sürece girdi. Size de bu normalleşme süreci Arap Baharı sonrası oluşan gerginlik ortamının düzelmesine vesile olabilir mi?

Bölgede değişen dinamikler ülkeleri daha yakın temas ve iş birliğine sevk ediyor. Geçtiğimiz Kasım'da BAE Devlet Başkanı Muhammed bin Zayed'in ülkemizi ziyareti ve ardından Şubat'ta Sayın Cumhurbaşkanımızın BAE'ye yaptığı ziyaretle yeni bir iş birliği dönemi başlamış; bakan düzeyinde karşılıklı ziyaretler, iş insanı heyetlerinin toplantıları, yatırımcı gruplarının programlarıyla ivme kazanmıştır. Benzeri bir süreç Sayın Cumhurbaşkanımızın Nisan'daki Cidde ziyaretiyle Suudi Arabistan'la da başlamış, son olarak Veliht Prens beraberinde geniş bir heyetle ülkemizi ziyaret etmiştir.

Bölge ülkeleri bölgenin güvenliği, istikrarı ve ekonomik entegrasyonu için birlikte çalışma iradelerini ortaya koymakta, bu yönde artan bir gayret sergilemektedir.

Aynı zamanda İsrail'le ilişkilerimiz ve diyalogumuz da ilerliyor. Sayın Cumhurbaşkanımızla İsrail Devlet Başkanı Herzog arasındaki olumlu temaslarla başlayan süreçte, karşılıklı dışişleri bakanları ziyaretleri gerçekleşti. İsrail'le

Maalesef, mevcut uluslararası sistem, krizlere etkin çözümler üretmiyor, aksine çoğu zaman krizlerin daha da derinleşmesine neden oluyor. Rusya'nın Ukrayna'ya haksız saldırısıyla birlikte, uluslararası sistem tartışmaları yeniden alevlendi. Bugün BM Güvenlik Konseyi 5 üyenin dar çıkarlarına esir edilmiş durumda.

farklılıklarımıza rağmen yine de sürdürülebilir bir ilişki tesis etmek arzusundayız. Bu yaklaşımın hem ikili ilişkilerimize hem de bölgemize yarar sağlayacağı inancındayız. İsrail'le diyalogumuz, Filistin'e ilişkin hassasiyetlerimizin doğrudan aktarılmasına imkan veriyor; Filistin yönetimi de bu mülahazalarla İsrail'le temaslarımızı destekliyor.

Mısır'la normalleşme süreci de olumlu bir istikamette ilerliyor. Ticari ve yatırım ilişkilerimiz artarak devam etmektedir. Geçtiğimiz yıl ticaret hacmimiz rekor seviye olan 8,2 milyar dolara ulaşmıştır. Firmalarımız gerek Afrika'ya gerek Güney Amerika'ya gerek ABD'ye erişim stratejilerinin önemli bir adresi olan Mısır'da yatırımlarını sürdürmektedir. Firmalarımızın Mısır'daki yatırımları 2 milyar doları bulmuştur. Şirketlerimiz, 70 binden fazla Mısırlıya istihdam sağlamaktadır.

Mısır'la ilişkilerimizin ilerlemesinin bazı bölgesel meselelere yapıcı çözümler bulunmasına da katkı sağlayacağına inanıyoruz.

YAŞADIĞIMIZ SÜREÇ, CUMHURBAŞKANIMIZIN "DÜNYA BEŞTEN BÜYÜKTÜR" SÖYLEMİNİN HAKLILIĞINI GÖSTERİYOR

Küresel bir kriz ile karşı karşıya olduğumuz konusunda ortak bir kanaat var. Gıda, sağlık, çatışma ve iklim değişimi başlıcaları... Dünya nasıl bir dönemden geçiyor. Sizce bu döneme nasıl hazırlanmak lazım Türkiye olarak?

Mart 2020'den bu yana küresel salgınla mücadele ediyoruz, bu krizin etkilerini sağlık anlamında yeni yeni atlatabilesek de yepyeni krizlerle karşı karşıyayız. Diğer yandan Türkiye olarak savaşın ve çatışmaların tam merkezinde yer alan bir coğrafyadayız. Büyük mütefekkir İbn Haldun'un deyişiyle, "Coğrafya kaderdir". İnanç sahibi insanlar olarak kaderimize tabii ki razıyız ancak coğrafyamıza hapsolmeden, pozisyonumuzun gerektirdiği kapasiteyi inşa etmek ve krizlere zamanlıca mukabele etmek durumundayız.

KIBRIS'TA İKİ DEVLETLİ ÇÖZÜM TARİHSEL GERÇEKLERİN TEZAHÜRÜDÜR

Kıbrıs konusunda son dönemde KKTC ile iki devletli çözüm teklifimizi dile getiriyoruz. Sorunun çözümü konusunda bu teklifimizi ve nedenlerini ayrıntılandırabilir misiniz? Kısa ve orta vadede Kıbrıs sorununun çözümü ihtimalini nasıl görüyorsunuz?

İki devletli çözüm tarihsel gerçeklerin bir tezahürüdür. Bu noktaya bir gecede varılmadı. Kıbrıs meselesinin çözümüne yönelik müzakereler 50 yılı aşkın süre devam etti. Ancak, Rum tarafının iktidar ve refahı, Ada'nın eşit sahipleri Kıbrıs Türkleriyle paylaşmak istemeyen zihniyeti nedeniyle çözüme ulaşamadı. Bu çok açık... Batı dünyası tarafından şımartılan ve aldıkları bu desteğe de güvenerek uzlaşmaz yaklaşımlarını başından beri hiç terk etmeyen Rum tarafı, derdinin bir ortaklık devleti olmadığını 1963'te Kıbrıs Cumhuriyeti'ni yıkarak, 2004'te Annan Planı'nı reddederek, 2017'de Crans-Montana'da masadan kaçarak defalarca gösterdi.

Samimiyetsiz bir şekilde federasyonu istediğini iddia edip her seferinde reddeden, esasen statükoyu koruyarak mevcut durumun nimetlerinden yararlanmak isteyen Rum tarafının taktiksel ve çözümsüzlüğü şiar edinen oyunları ile kaybedecek bir 50 yılımız daha yok! Kıbrıs meselesinin çözümü için sahanın gerçekleri temelinde, çözüm odaklı bir anlayışla çaba gösterilmesi gerekmektedir. Ama açık konuşayım, ben o anlayışı karşı tarafta görmüyorum.

Türkiye ve Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti, geçtiğimiz yıl Nisan'da Cenevre'de düzenlenen gayri resmi 5+BM toplantısına da bu anlayışla, yeni fikirlerin ele alınması gerektiği inancıyla katıldı. Toplantıda, Kıbrıs Türk halkının Cumhurbaşkanlığı seçimlerinde iradesinin tecelli ettiği Sayın Ersin Tatar yeni bir vizyon, yeni bir öneri ortaya koydu. Bu vizyonun

Maalesef, mevcut uluslararası sistem, krizlere etkin çözümler üretmiyor, aksine çoğu zaman krizlerin daha da derinleşmesine neden oluyor. Rusya'nın Ukrayna'ya haksız saldırısıyla birlikte, uluslararası sistem tartışmaları yeniden alevlendi. Bugün BM Güvenlik Konseyi 5 üyenin dar çıkarlarına esir edilmiş durumda. Yaşadığımız son süreç, bir kez daha Sayın Cumhurbaşkanımızın "Dünya Beşten Büyüktür" ve "Daha Adil Bir Dünya Mümkün" söylemlerinin haklılığını göstermiştir.

Kriz dönemlerinin fırsatları da beraberinde getirdiği aşikar... Fırsatları değerlendirmek zorundayız. Tabii ki burada sadece salt bir "fırsat-çıkar" değerlendirmesinden bahsetmiyorum; insani boyutun, bölgesel ve küresel dayanışmanın da önemini vurgulamak istiyorum. Türkiye olarak insani ve vicdani sorumlulukların yerine getirilmesi bağlamında da lider ülkeler arasında yer alıyoruz. Salgın boyunca, uluslararası planda iş birliği ve dayanışmanın en güzel örneğini verdik. Sağlık malzemeleriyle, aşıyla, tıbbi yardımlarımızla, yabancı ülke vatandaşlarının tahliyesine sağladığımız destekle ve krizden en çok etkilenen en az gelişmiş ülkelerin durumuna ilişkin gösterdiğimiz duyarlılıkla ön plana çıktık. Ukrayna'daki savaşın alevlendirdiği gıda krizine de en kısa zamanda müdahale edilmesi ve çözüm bulunması yönünde yoğun diplomatik çabalarımız sürmekte. Bu gayretlerimiz uluslararası planda takdir topluyor, sorunların değil çözümlerin parçası olduğumuzu açıkça ortaya koyuyor.

İçinde bulunduğumuz dönemde karşı karşıya kaldığımız savaşlar, çatışmalar, iklim değişikliği, salgınlar, çevre felaketleri, doğal afetler, açlık, yoksulluk ve radikalleşme gibi riskler hâzırıklı olunmasını gerektiriyor. Türkiye olarak bu çok değişkenli bölgesel ve küresel denklemleri doğru okumak zorundayız.

Krizler çok farklı ve çok katmanlı. Dolayısıyla çözüm yollarının da esnek olması, etkili olması bekleniyor. Bu bağlamda milli dayanıklılığın artırılması ve kendi kendine yeterlilik her anlamda öne çıkıyor. Tabii ki çok taraflılık ile uluslararası iş birliği ve dayanışmayı göz ardı etmeden. Türkiye olarak bu üçlü sacayağı ile yere sağlam basıyoruz.

Doğu Akdeniz'de en uzun kıyı şeridine sahip ülke olarak bölgede kilit aktörüz. Bizim önceliğimiz her zaman olduğu gibi diplomasi, iş birliği ve eşgüdüm. Doğu Akdeniz'de Türkiye'yi ve Kıbrıs Türklerini haklarını gasp etmeye çalışanlara karşı kararlılığımız sürmektedir. Türkiye'nin içinde olmadığı bir projenin hayata geçirilmesi mümkün değildir.

temelinde, Kıbrıs Türk halkının 1959-1960 Antlaşmalarına dayanan müktesep haklarının, yani egemen eşitliğinin ve eşit uluslararası statüsünün tescil edilmesi yer almaktadır. Bu haklar tescil edildikten sonra, iki devlet aralarında nasıl bir iş birliği tesis edilebileceğini müzakere edebilecektir. Türkiye olarak bu vizyona tam destek veriyoruz. Uluslararası toplumu da Kıbrıs Türklerinin iradesini yansıtan bu vizyonu önyargısız bir şekilde değerlendirmeye davet ediyoruz.

Kıbrıs meselesinin sahadaki gerçekler temelinde adil, kalıcı, sürdürülebilir ve karşılıklı kabul edilebilir bir çözüme kavuşturulması için azami çaba gösteriyoruz. Bu yönde bir çözümün en kısa sürede gerçekleştirilebilmesi için Rum tarafı meseleyi çözüm-süzlüğe mahkum eden uzlaşmaz zihniyetinden vazgeçmelidir. Uluslararası toplumun da Kıbrıs Türk halkının egemen eşitliğinin ve eşit uluslararası statüsünü tescil edilmesi için iyi niyetle çaba göstermesi, Rum tarafını gerçekçi bir çözüme teşvik etmesi gerekmektedir.

Her halükarda, Kıbrıs Türk halkıyla omuz omuza milli davamızı korumayı sürdüreceğiz, Kıbrıs Türkü kardeşlerimizin hak ve hukukun çiğnenmesine asla ama asla izin vermeyeceğiz.

TÜRKİYE VE KKTC'Yİ DOĞU AKDENİZ'DE DIŞLAMAYA ÇALIŞAN HER GİRİŞİM BAŞARISIZLIĞA MAHKUM

Doğu Akdeniz'de geçtiğimiz yıllarda gerilimli bir dönem geçirdik ve Türkiye, kararlılığıyla haklarından ödün vermedi. Doğu Akdeniz'in bir iş birliği ve istikrar alanı olması için Türkiye'nin önerileri nelerdir? Bu önerilerin hayata geçirilmesinin önündeki engeller nelerdir ve önümüzdeki dönemde böyle bir gerilim bekliyor musunuz?

Doğu Akdeniz'de barış ve istikrarın hakim olmasını, bölgedeki deniz yetki alanlarının uluslararası hukuka ve hakkaniyet ilkesine

göre sınırlandırılmasını, bölgedeki kaynakların ise adilce paylaşılmasını hedefliyoruz. Bu yöndeki irademiz en başından beri mevcuttur. Yunanistan dahil, tüm bölge ülkeleriyle temaslarımızda bu hususu dile getiriyoruz. Buna rağmen Yunanistan, ülkemize yönelik hasmane ve dürüstlükten uzak yaklaşımını, kışkırtıcı söylem ve eylemlerini hala sürdürüyor. GKRY ise faaliyetleriyle Kıbrıs Türklerinin Ada'nın çevresindeki kaynaklar üzerindeki eşit haklarını ihlal ediyor.

Ayrıca, Yunan/Rum ikilisi Doğu Akdeniz'de ülkemize karşı suni ittifaklar oluşturmaya ve hukuk dışı tezlerine meşruiyet kazandırmaya çalışıyor. Bu çerçevede, Yunanistan ülkemizle, GKRY ise KKTC ile masaya oturmaktansa bizi önlerine gelene şikayet ediyor. Bunun esas nedeni, ülkemizi Doğu Akdeniz'de dar bir alana hapsedme oyunlarını bozmuş olmamızdır.

Esasen Yunan/Rum ikilisinin mevcut hareket tarzı ne onlara ne de bölge ülkelerine herhangi bir kazanım sağlayamaz. Yalnızca bölgenin istikrarına zarar verir. Deniz yetki alanları konusunda hiçbir yetkisi olmayan AB'ye Rum/Yunan ikilisinin maksimalist amaçlarına aracı olmamalarını söylüyoruz. Ancak Yunan/Rum ikilisine AB dayanışması kisvesi altında koşulsuz desteklerini sürdürüyorlar.

Doğu Akdeniz'de en uzun kıyı şeridinde sahip ülke olarak bölgede kilit aktörüz. Bizim önceliğimiz; her zaman olduğu gibi diplomasi, iş birliği ve eşgüdüm. Doğu Akdeniz'de Türkiye'yi ve Kıbrıs Türklerini yok saymaya ve haklarımızı gasp etmeye çalışanlara karşı her şekilde kararlılığımız devam etmektedir. Türkiye'yi ve KKTC'yi Doğu Akdeniz'de dışlamaya çalışan girişimler başarısız olmaya mahkumdur. Türkiye'nin içinde olmadığı bir projenin hayata geçirilmesi mümkün değildir. Bunu en son EastMed Boru Hattı projesinde gördük!

Biz Doğu Akdeniz'de kıyıdaş ülkelerle iş birliğine her zaman hazır

olduğumuzu, Ada'da da iki halkın enerji ve hidrokarbon kaynakları konusunda iş birliği yapmaları gerektiğini her daim söyledik. Hidrokarbon meselesi bir çatışma konusu değil, tam aksine bir iş birliği, bir barış sembolü olabilir. Olmaması için en ufak bir neden de yok aslında. Bakınız, özellikle Rusya-Ukrayna Savaşı'nın ardından enerji fiyatları dünyada ciddi artışlar gösterdi. Doğu Akdeniz gazı uluslararası pazarlara ulaşacaksa bu, ancak bölgede kapsamlı bir iş birliği ile mümkün olabilir. Bu çerçevede iki önerimiz var.

İlk olarak Sayın Cumhurbaşkanımız AB'ye 2020'de kapsamlı bir Doğu Akdeniz Konferansı yapılmasını önerdi. KKTC dahil tüm Akdeniz ülkelerinin ve bölgede hidrokarbon faaliyeti bulunan şirketlerin ülkelerinin Doğu Akdeniz Konferansında bulunması gerektiğini düşünüyoruz. Bu konferans önerimiz diyalog ve iş birliği konusunda samimiyetimizin başka bir tezahürüdür. Maalesef konferans önerimize hala olumlu bir yanıt alamadık. Bölgede diyalogun temini için önemli bir potansiyeli bulunan bu önerimiz diğer aktörlerce de benimsenmeli ve bir an önce hayata geçirilmeli.

İkinci olarak da Kıbrıs Türkleri ve Kıbrıslı Rumlar Kıbrıs Adası'nın ortak sahipleri olarak adanın hidrokarbon kaynakları üzerinde eşit haklara sahipler. Her iki taraf da farklı şirketler vasıtasıyla kendi hidrokarbon programlarını yürütüyor. Ancak herhangi bir eşgüdüm ve iş birlikleri bulunmuyor. Kıbrıs Türkleri, Kıbrıs adasının çevresindeki hidrokarbon kaynaklarının adil paylaşımı konusunda Rumlara 2011, 2012 ve 2019'da iş birliği önerilerinde bulundu. KKTC'nin bu önerilerini kuvvetle destekliyoruz. Bu sorunun çözülmesiyle Doğu Akdeniz meselesinin önemli bir kısmı hallolacaktır.

Bu önerilerimiz bölgede gerilimin önlenmesine yöneliktir. 2020 yazında Doğu Akdeniz'de yaşanan gergin ortama dönülmesini istemiyoruz. Bu nedenle de her iki önerimize tüm taraflardan destek bekliyoruz. **■**

İçinde bulunduğumuz dönemde karşı karşıya kaldığımız savaşlar, çatışmalar, iklim değişikliği, salgınlar, çevre felaketleri, doğal afetler, açlık, yoksulluk ve radikalleşme gibi riskler hazırlıklı olunmasını gerektiriyor. Türkiye olarak bu çok değişkenli bölgesel ve küresel denklemleri doğru okumak zorundayız.